

ERFGOED IN APELDOORN

10 MEI:

150 JAAR SPOOR
VAN DE STAD

ERFGOEDPLATFORM APELDOORN

ORGANISATIES - ACTIVITEITEN - EVENEMENTEN

Bijlage van Nieuwsblad Stedendriehoek

Erfgoed leeft in Apeldoorn

Apeldoorn zit vol verhalen. In monumentale gebouwen, historische landschappen en plekken waar generaties Apeldoorners hebben gewoond, gewerkt en geleefd. Die verhalen zijn te vinden in de stad, maar net zo goed in de dorpen en het buitengebied. Erfgoed vertelt hoe onze gemeente is ontstaan en waarom Apeldoorn eruitziet zoals het nu is. Tegelijkertijd speelt het een belangrijke rol in hoe de gemeente zich verder ontwikkelt.

Wethouder cultuur en erfgoed Peter Messerschmidt vertelt waarom erfgoed zo belangrijk is voor Apeldoorn.

“Als je door Apeldoorn loopt zie je misschien een monumentaal pand of een sprengenbeek, maar daarachter schuilt vaak een verhaal dat laat zien hoe Apeldoorn is gegroeid en gevormd. Dat maakt erfgoed zo waardevol. Het helpt ons begrijpen waar we vandaan komen en het geeft richting aan hoe we verder willen bouwen aan onze gemeente.

Erfgoed draagt bij aan de kwaliteit van onze leefomgeving en aan het gevoel van verbondenheid. Tegelijkertijd moeten we niet alleen bewaren, maar ook vooruitkijken. Dat betekent dat we historische gebouwen, landschappen en plekken beschermen, maar ook kijken hoe ze een nieuwe functie kunnen krijgen die past bij deze tijd. Want leegstand is funest voor historische panden. Door erfgoed een nieuwe, passende bestemming te geven, zorgen we ervoor dat het behouden blijft én blijft bijdragen aan de levendigheid van Apeldoorn.

Een mooi voorbeeld van beleefbaar maken van erfgoed is Het grote verhaal van Apeldoorn. Daarmee brengen we de geschiedenis van onze gemeente tot leven, van de eerste bewoners en de ontwikkeling van papiermolens tot de komst van het koninklijk huis. Dat verhaal is nooit af. We nodigen inwoners, scholen en liefhebbers uit om zelf ook verhalen en herinneringen toe te voegen. Zo maken we samen geschiedenis.

Daarnaast brengen we erfgoed letterlijk naar mensen toe met erfgoedverbeeldingen, informatieborden, archeologische projecten en initiatieven in wijken en dorpen. Zo ontdek je dat geschiedenis vaak dichterbij is dan je denkt.

Ik hoop dat onze inwoners vooral trots en verbondenheid ervaren als ze naar erfgoed in Apeldoorn kijken. Erfgoed laat zien dat Apeldoorn een rijke geschiedenis heeft én een mooie toekomst. Maar het belangrijkste is dat erfgoed van ons allemaal is. We maken het samen zichtbaar, beleefbaar en toekomstbestendig. Ik denk dat wanneer mensen ook in hun eigen buurt of dorp zien dat er sprake is van historie, dit bijdraagt aan de zorg voor hun eigen leefomgeving. Ik hoop dat inwoners nieuwsgierig blijven naar de verhalen om hen heen en die ook blijven doorgeven. Tegelijk besef ik dat het behoud ervan voor een heel groot deel afhankelijk is van al die vrijwilligers die ons erfgoed koesteren. Deze uitgave maakt dat duidelijk!”

Lees verder op pagina 31

Colofon

Deze uitgave werd mogelijk gemaakt door het Erfgoedplatform Apeldoorn (EPA) samen met de aangesloten organisaties. Met speciale dank aan de sponsors (NS, Veluwe Stoomtrein Maatschappij, Stichting De Grote Kerk, Erfgoed Gelderland) en het projectteam Erfgoed Special (Monic Breed, Herma van Eijk, Hans Hogenbirk, Dolly Verhoeven).

Voorpagina: oude raadhuis circa 1990 - bron-CODA archief

Maart 2026

Over het Erfgoedplatform Apeldoorn

Apeldoorn is een stad boordevol geschiedenis en erfgoed. En er zijn heel wat organisaties die zich met dat erfgoed bezighouden. Het Erfgoedplatform Apeldoorn (kortweg: EPA) is een platform waarin een groot aantal van die cultuurhistorische organisaties samenwerken. Het platform werd opgericht in 2002 en is sinds 2013 een stichting. Inmiddels telt het platform 25 leden. In dit magazine stellen zij zich voor.

Het Erfgoedplatform wil de samenwerking tussen de leden bevorderen en waar mogelijk agenda's en activiteiten onderling afstemmen. Ook worden er gezamenlijke activiteiten georganiseerd voor inwoners en bezoekers van Apeldoorn. Voorbeelden daarvan zijn de jaarlijkse Open Monumentendagen, de Atlas van Apeldoorn waarbij steeds een ander stadsdeel of dorp in de spotlights wordt gezet, het tweemaandelijks Historisch Café en diverse speciale evenementen en herdenkingen.

Het EPA beschikt over een fonds om publicaties over de Apeldoornse geschiedenis mogelijk te maken: het Fonds Apeldoornse Historische Publicaties. Bij dit fonds kunnen ook aanvragen ingediend worden voor het plaatsen of renoveren van ruimtelijke objecten die te maken hebben met Apeldoorns erfgoed (zie pagina 4).

Contact

epa.secretariaat@codapeldoorn.nl

Website

www.erfgoedplatformapeldoorn.nl

Op de website van het Erfgoedplatform Apeldoorn vind je activiteiten van de aangesloten organisaties en nieuws over Apeldoorns erfgoed. Via het menu 'Erfgoed-links' is het mogelijk te zoeken in collecties van enkele aangesloten organisaties en andere websites. Maar er is meer, zoals een overzicht van historische films over Apeldoorn en links naar informatie over Apeldoornse wijken en

dorpen. Via het menu 'Meer' zijn wandel- en fietsroutes en publicaties over Apeldoorn te vinden.

Sociale Media

Volg Erfgoedplatform Apeldoorn ook op sociale media. Facebook (zoek op erfgoedplatformapeldoorn) en Instagram (zoek op epa.apeldoorn)

Nieuwsbrief: Ruimte voor Erfgoed

In de gratis digitale nieuwsbrief 'Ruimte voor Erfgoed' lees je elke maand over de activiteiten van aangesloten organisaties en vind je informatie over erfgoed in de gemeente Apeldoorn, zoals evenementen, wandelingen met een stadsgids of fietstochten met het Fietsgilde.

Nog geen (gratis) abonnement? Schrijf je in via www.erfgoedplatformapeldoorn.nl (menu 'Ruimte voor Erfgoed') of scan de QR code.

Aangesloten organisaties

Archeologische Werkgroep Apeldoorn
CODA
IVN Natuureducatie Apeldoorn
Nationaal Ereveld Loenen
Oudheidkundige Vereniging De Marke
Stichting Apeldoorns Erfgoedkanaal
Stichting Apeldoornse Bosch
Stichting Apeldoornse Monumenten
Stichting Apeldoorns Gidsen Collectief
Stichting Bouwhuis
Stichting Collectie '40-'45 Beekbergen
Stichting De Middelste Molen
Stichting De Wenumse Watermolen

Stichting Fietsgilde Apeldoorn
Stichting Indisch Erfgoed
Stichting Koninklijke concerten
Stichting Korpora
Stichting Museum Hoenderloo
Stichting Oranjefeesten
Stichting Prehistorisch Dorp Haps
Stichting Veteraan Autobussen
Stichting Vrienden van de Begraafplaats Soerenseweg
Stichting Vrienden van de Ruitersmolen
Vereniging Oud Apeldoorn
Vertelgenootschap Apeldoorn

EPA Fondsen

FAHP voor publicaties en objecten

Om kennis van de Apeldoornse geschiedenis te helpen bevorderen en verspreiden, steunt het Erfgoedplatform Apeldoorn publicaties over de lokale geschiedenis. Auteurs kunnen subsidie aanvragen bij het Fonds Apeldoornse Historische Publicaties (FAHP). Ook kan er subsidie gevraagd worden voor het plaatsen of restaureren van erfgoedobjecten.

Jaarlijks zijn er drie subsidierondes. Informatie over de subsidievoorwaarden en de aanvraagprocedures is te vinden op de website van het Erfgoedplatform.

Fonds Joodse Geschiedenis Apeldoorn

Per 1 november 2025 is binnen het Fonds Apeldoornse Historische Publicaties een nieuw subfonds beschikbaar: het Fonds Joodse Geschiedenis Apeldoorn. Dit fonds is speciaal opgericht om publicaties te ondersteunen die de geschiedenis van Joodse inwoners en families in Apeldoorn belichten. Lees er meer over op www.erfgoedplatformapeldoorn.nl (Menu FAHP).

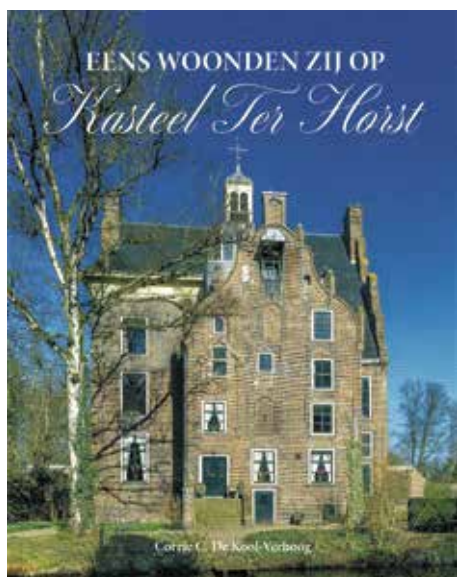
Voorbeelden van ondersteunde projecten

'Tijdreis door Apeldoorn': een uitgave van de Vereniging Oud Apeldoorn met foto's van het straatbeeld in de jaren '60 en '70 in vergelijking met nu.

Replica's van de originele banken bij de Van Hentszlaan.

'Eens woonden zij op Kasteel ter Horst': Corrie Kool gaat in op de bewoningsgeschiedenis van het kasteel en de sporen die de bewoners hebben nagelaten.

'Woningen voor bosarbeiders in Hoenderloo': Herman Markink vertelt over predikant Herman Ruys en zijn betekenis voor Hoenderloo.

Replica's van monumentale bloembakken aan de brug van de Regentesselaan.

Agenda

Voor 2026 staan een aantal evenementen en activiteiten gepland. Je vindt ze in deze uitgave. Meer activiteiten worden maandelijks gepubliceerd in de nieuwsbrief Ruimte voor Erfgoed (zie pagina 3).

- 22 april – okt. De Atlas van Apeldoorn (dorp Uddel)
- 10 mei 150 jaar Spoor, Station en Oranjepark
- 20 juni Dag van de Architectuur
- 20 en 21 juni Nationale Archeologiedagen
- 12 en 13 sept. Open Monumentendagen (OMD)
- Oktober Maand van de Geschiedenis

Historisch Café:

Het Historisch Café is dé ontmoetingsplek voor iedereen die geïnteresseerd is in geschiedenis. Het Historisch Café is een initiatief van het Erfgoedplatform Apeldoorn en wordt meerdere keren per jaar georganiseerd in CODA Café. De toegang is gratis en aanmelden is niet nodig. Tijdens het Historisch Café zijn er korte en gevarieerde lezingen over thema's die voor Apeldoorn interessant zijn. Natuurlijk is er ook ruimte voor een hapje en drankje en om nieuwtjes uit te wisselen. Telkens op een vrijdagmiddag van 17.30 tot 19.30 uur. Uitgebreide informatie over het eerstvolgende café vind je op: www.coda-apeldoorn.nl/historischcafe.

In 2026 is er een Historisch Café op:

- Vrijdag 10 april Atlas van Apeldoorn (dorp Uddel)
- Vrijdag 10 april 150 jaar Spoor en Oranjepark
- Vrijdag 5 juni Nationale Archeologiedagen & Dag van de Architectuur
- Vrijdag 4 sept. Open Monumentendagen
- Vrijdag 2 okt. Special Maand van de Geschiedenis
- Vrijdag 6 nov. Thema's uit 'Het grote verhaal van Apeldoorn'

CODA Verhalentafel:

Praat mee aan de Verhalentafel: dé plek om samen herinneringen op te halen, ervaringen te delen en verhalen vast te leggen! Iedereen is welkom, dus schuif gezellig aan en vertel ons jouw verhaal en herinneringen.

Zie ook pagina 12 of coda-apeldoorn.nl/verhalentafel.

In 2026 is er een Verhalentafel op:

- Donderdag 21 mei Oranjepark en Spoor 150 jaar
- Donderdag 17 sept. Atlas van Apeldoorn - dorp Uddel
- Donderdag 15 okt. Maand van de Geschiedenis: Sanatoria in Apeldoorn
- Donderdag 19 nov. De wijk Orden

2026: Jaar van de Vrijwilliger

Vrijwilligers zijn onmisbaar. Met activiteiten op velerlei gebied pakken ze maatschappelijke vraagstukken aan en helpen ze sterke gemeenschappen te bouwen. Daarom hebben de Verenigde Naties 2026 uitgeroepen tot Internationaal Jaar van de Vrijwilliger.

In Nederland is er aandacht voor het Jaar van de Vrijwilliger via de landelijke publiciteitscampagne 'De kracht van doen', een initiatief van Vereniging VrijwilligerswerkNL. De campagne brengt een ode aan iedereen die zich vrijwillig inzet voor een ander. Door te laten zien, horen en voelen wat vrijwilligerswerk voor Nederland betekent, wordt gebouwd aan een toekomst waarin deze maatschappelijke kracht nóg steviger verankerd is.

Ook voor de erfgoedsector zijn vrijwilligers onmisbaar. Zij maken erfgoed levendig en toegankelijk. Alle bij het EPA aangesloten organisaties werken met vrijwilligers. Deze publicatie geeft een indruk van de vele activiteiten van deze organisaties. Uiteraard ben je van harte welkom om je aan te sluiten. Want vrijwilligerswerk in de erfgoedsector is niet alleen nuttig, het is vooral erg leuk! Heb je belangstelling? Neem contact op met de organisatie van je keuze.

INTERNATIONAAL JAAR VAN
DE VRIJWILLIGER 2026

Spoor van de stad 150 jaar Spoor en Oranjepark

In 2026 viert Apeldoorn een bijzonder dubbel jubileum: 150 jaar Spoor en 150 jaar Oranjepark. Twee ontwikkelingen die de stad voorgoed veranderden en de basis legden voor groei, ontmoeting en vernieuwing.

Apeldoorn werd met de komst van de trein aangesloten op de rest van Nederland en daarmee op nieuwe kansen. Mensen kwamen aan, ideeën reisden mee en ondernemers zagen mogelijkheden.

Het station werd een plek van beweging en ambitie.

Tegelijkertijd gaf de aanleg van het Oranjepark de stad een nieuw, groen hart. Rond het park ontstond de wijk De Parken met statige huizen, lanen en levendigheid. Het werd een plek om te wandelen, te ontmoeten en het stadsleven samen te vieren.

Spoor en park gaven Apeldoorn een flinke impuls: de stad groeide, nieuwe wijken kwamen erbij en Apeldoorn werd een groene stad met stedelijke voorzieningen.

Grootse viering op zondag 10 mei 2026

Zondag 10 mei 2026 verandert het gebied rond het station en het Oranjepark in een levend decor vol historie, muziek en ontmoeting. Bezoekers kunnen o.a. genieten van:

- Historische ambachten live – vakmensen laten zien hoe er 150 jaar geleden werd gewerkt.
- Muziek van toen en nu – klanken die je terugbrengen naar het Apeldoorn van vroeger.
- Verhalen van de stad – het vertelgenootschap neemt bezoekers mee langs verborgen verhalen.

- Creatieve workshops voor kinderen – schilderen en zelf aan de slag met kunst.
- Oud-Hollandse spelen in het park – samen spelen tussen het groen.
- Foodtrucks & lokale smaken – lekker eten en drinken van lokale makers.
- Pop-up optredens van lokale artiesten – verrassende momenten verspreid door het park.
- Buitententoonstelling – ontdek hoe het spoor en het park de stad hebben gevormd.
- Aankomst van het historische NS-directierijtuig – een bijzonder moment uit de spoorhistorie.
- Stoomtreinritten Apeldoorn – Stroe – verzorgd door de Veluwe Stoomtreinmaatschappij.
- Muzikaal eerbetoon door de Koninklijke Stedelijke Harmonie – een knipoog naar de feestelijkheden van 150 jaar geleden.

Een jubileumjaar vol activiteiten

De viering op 10 mei vormt het startmoment van een breder jubileumprogramma. Gedurende het jaar worden tal van activiteiten georganiseerd die aansluiten bij 150 jaar Spoor & Oranjepark. Denk aan stadswandelingen, fietstochten met gids, lezingen, pop-up programma's in de binnenstad en een bijzonder muzikaal concert in het Oranjepark. Het jubileumjaar brengt het verhaal van spoor en park letterlijk de stad in verspreid over locaties, routes en wijken. Meer informatie over het programma van zondag 10 mei is te vinden op www.erfgoedplatformapeldoorn.nl.

Het Erfgoedplatform Apeldoorn initieert en organiseert het jubileumjaar in samenwerking met onder andere Gemeente Apeldoorn, Apeldoorn Partners, Centrum Management Apeldoorn, NS, ProRail, VSM, de Koninklijke Stedelijke Harmonie en diverse lokale partners.

Dit evenement wordt financieel mede mogelijk gemaakt door:

Wil je het hele zomerprogramma rondom 150 jaar Spoor en Oranjepark ontdekken? Kijk dan op inapeldoorn.nl/spoor-van-de-stad of scan de QR-code

10 mei: 150 jaar Veluwe Express

Naast het historische stationsgebouw van Apeldoorn staat een gigantische stoomlocomotief van de Veluwsche Stoomtrein Maatschappij klaar voor een bijzondere reis over een spoorlijn die 150 jaar geleden door de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij is aangelegd. Ter viering van dit 150-jarig bestaan van de spoorlijn Amersfoort – Apeldoorn – Zutphen organiseren we op zondag 10 mei meerdere unieke pendelritten vanaf het NS-station in Apeldoorn over de Veluwe naar Stroe en terug!

Terwijl de stoomtrein dampend en puffend klaarstaat, verwelkomen de conducteurs in historische kledij je om te assisteren bij het instappen. Neem plaats in de 3e klasse van de Nederlandse historische Blokkendoos-rijtuigen: geen luxe zachte kussentjes maar houten bankjes zoals het reizen vroeger ging. De Chef Trein blaast op de fluit: het is tijd om te vertrekken. Terwijl de trein op volle snelheid komt, kun je genieten van een prachtige rit door de Veluwe natuur, met weidse uitzichten over bossen, heide en zandvlakten: een belevenis voor jong én oud.

Eenmaal aangekomen in Stroe maken we ons klaar voor de terugreis: uitstappen is hier helaas niet mogelijk omdat er al lange tijd geen perron meer aanwezig is. Onderweg klinkt keer op keer de stoomfluit. Je waant je in een andere tijd terwijl wij met onze stoomtrein tussen alle reguliere treinen door rijden. Of je nu een treinliefhebber bent, de natuur wilt bewonderen, gewoon zin hebt in een gezellige dag uit of op een bijzondere manier moederdag wilt vieren: deze rit mag je niet missen.

Stap in en reis mee om deel uit te maken van dit feestelijke spoorjubiläum!

Voor deze bijzondere stoomtreinritten vanaf station Apeldoorn is reserveren verplicht. Reserveren is vanaf begin april mogelijk via de website van de VSM:

www.stoomtrein.org/tickets-kopen of via de QR-code.

Volwassenen € 22,50,
Kinderen (4 t/m 11 jaar) € 12,50

150 jaar station Apeldoorn: een mijlpaal om samen te vieren

Bij NS zijn we trots op de rijke spoorhistorie van Nederland. Elke dag werken we bovendien aan een duurzame, betrouwbare en comfortabele reis voor iedereen. Dit jaar is er in Apeldoorn een bijzonder moment om bij stil te staan: het is precies 150 jaar geleden dat de stad werd aangesloten op het spoor.

Opening in 1876

De Oosterspoorweg - de verbinding tussen Amsterdam, Amersfoort en Zutphen - werd op 13 mei 1876 officieel geopend. Daarmee kreeg Apeldoorn een eigen station, compleet met een koninklijke wachtkamer. Zelfs Koning Willem III was aanwezig bij de opening. Deze verbinding betekende een enorme stap in de ontwikkeling van Apeldoorn als knooppunt in het Nederlandse spoorwegnet en maakte reizen over grotere afstanden toegankelijk voor steeds meer mensen.

Viering op 10 mei 2026

Dit jubileum vieren we samen met inwoners, reizigers en partners op 10

De Kameel - foto: Peter vd Vlist

mei 2026. Dit wordt een feestelijke dag rond het station, met activiteiten die de geschiedenis van het spoor tot leven brengen.

Een bijzonder onderdeel van de viering is de aanwezigheid van de NS 20 - 'De Kameel'. Dit bijzondere treinstel uit 1954 werd in het verleden door de NS-directie gebruikt om inspecties over het spoor uit te voeren en grote projecten

te overzien. In de jaren daarna bood de Kameel ruimte voor vergaderingen en het vervoer van belangrijke gasten. Met zijn karakteristieke dakkoepels en 360-graden zicht is het één van de meest herkenbare treinen uit onze geschiedenis. Dankzij zijn karakteristieke dakkoepels en panoramisch uitzicht groeide het voertuig uit tot een geliefd en herkenbaar symbool binnen de spoorweggeschiedenis. Na een grondige restauratie is De Kameel nog steeds rijvaardig. Tijdens het jubileum speelt het treinstel een bijzondere rol in de opening, waarmee het verleden op een unieke manier wordt verbonden met het heden.

NS blijft investeren in duurzame en toekomstbestendige mobiliteit. Dat doen we door reizigers dagelijks een comfortabele reis te bieden, maar ook door stations te ontwikkelen tot prettige en veilige plekken waar je graag komt. Dat geldt natuurlijk ook voor station Apeldoorn, dat een belangrijke rol speelt in de regio.

We zijn trots op wat er in 150 jaar spoor sinds 1876 bereikt is en kijken ernaar uit om samen te blijven bouwen aan een goed bereikbaar en levendig Apeldoorn, voor de generaties van nu én later.

De Kameel - bron: NS

Atlas van Apeldoorn

In de serie *Atlas van Apeldoorn* zet CODA in samenwerking met partners van het Erfgoedplatform Apeldoorn, Gemeente Apeldoorn, bewoners en andere betrokkenen elk jaar een wijk of dorp in de gemeente Apeldoorn in de schijnwerpers. Van april tot en met oktober 2026 is dat Uddel, een dorp met een rijke geschiedenis die teruggaat tot de prehistorie en waar de Veluwe sinds jaar en dag het landschap bepaalt.

Gevarieerd programma

Aan de hand van een gevarieerd programma kunnen inwoners van Uddel en andere geïnteresseerden kennismaken met Uddel. Gedurende de looptijd van 'de Atlas' staan tal van activiteiten gepland die de geschiedenis weer tot leven brengen of die een en ander vanuit een nieuw of ander perspectief belichten.

Denk bijvoorbeeld aan lezingen, wandel- en fietsroutes, een Verhalentafel of een expositie.

Meer over het programma voor jong en oud(er) is binnenkort te lezen op coda-apeldoorn.nl/atlas en erfgoedplatformapeldoorn.nl.

De *Atlas van Apeldoorn* is een mooie manier om meer te weten te komen over een wijk of een dorp, of om samen herinneringen op te halen. Dit jaar vindt alweer de negentiende editie plaats. In voorgaande edities was er aandacht voor De Sprengen, Zevenhuizen, Radio Kootwijk, Hoog Soeren, Berg en Bos, De Naald, Wenum Wiesel, Kerschoten, De Parken, Ugchelen, Orden, Hoenderloo, Zuid, Centrum, Beekbergen/Lieren/Oosterhuizen, De Maten en Loenen.

Voormalige houtschoolbranderij Beekman, 1930-1935.

Einde van de reuzenbeuk in de tuin van de boerderij op de boek van de Garderenseweg, 1910-1920.

Landhotel aan het Blekemeer, 1900-1910.

Groep leerlingen die lessen van de Huishondschool bijwonen. Derde van rechts op de eerste rij is prinses Juliana, 1927.

40 jaar Open Monumentendagen

Apeldoorn maakt zich op voor een bijzondere mijlpaal: de 40ste editie van de landelijke Open Monumentendagen (OMD) op 12 en 13 september 2026. Al veertig jaar lang is dit het grootste jaarlijks terugkerende, gratis culturele evenement van Nederland – een weekend waarin een breed publiek letterlijk een kijkje krijgt achter de voordeur van ons monumentaal erfgoed. In Apeldoorn schommelt het aantal bezoeken jaarlijks tussen de 12.000 en 14.000, waarmee we tot de top 15 van Nederland behoren.

Veerkrachtig erfgoed, in tijden van onzekerheid

Het thema van 2026 'Veerkrachtig erfgoed, in tijden van onzekerheid' raakt de kern van wat ons vandaag bezighoudt. Hoe beschermen we wat ons zo dierbaar is? Beschermen tegen verval, tegen klimaatverandering, tegen de druk van de waan van de dag. Het thema onderstreept hoe kwetsbaar en hoe kostbaar ons erfgoed is en hoe groot de verantwoordelijkheid die wij samen dragen.

Foto Rob Voss

Met het thema willen we ook aantonen dat monumenten veerkrachtig zijn. Ze gaan al eeuwenlang mee en zijn in de loop der tijd vaak meermalen aangepast aan veranderende tijden. En dat gebeurt nog steeds. Zo kan een fabrieksgebouw een heerlijke woonplek worden of kan een kerk worden ingericht als bibliotheek. In Apeldoorn kennen we dit soort voorbeelden op de locatie Veldhuis met de oude Nettenfabriek en het kantoor van Royal Talens of op het Zwitsalterrein dat nu bruist van activiteiten en toekomstplannen. Met zulk veerkrachtig erfgoed kunnen we extra betekenis en kwaliteit toevoegen aan een plek, onder het motto: 'Behoud door ontwikkelen met respect voor de historische waarde!'

Het OMD-comité Apeldoorn is gestart met de voorbereidingen voor het organiseren van deze 40ste editie. Zo mogelijk worden

monumenten uit de eerste editie in 1986 opnieuw opengesteld. Naast een aantal vaste locaties en monumenten, die jaarlijks niet in onze programmering mogen ontbreken, streven we er ook naar om nieuwe elementen in het programma op te nemen.

Je wordt van harte uitgenodigd om met ons de 40ste verjaardag te komen vieren!

Houd www.erfgoedplatformapeldoorn.nl en de nieuwsbrief 'Ruimte voor Erfgoed' in de gaten voor het programma op 12 en 13 september.

Foto Rob Voss

De Open Monumentendag-app

- Met de nieuwe app beleef je Open Monumentendag nog beter!
- Alle monumenten & activiteiten onderweg digitaal bij de hand
- Makkelijker en sneller zoeken op kaart, met verbeterde filteropties
- Monumenten & activiteiten delen via whatsapp, social media, e-mail etc.
- Monumenten & activiteiten aanmerken (met gratis account) als favoriet
- Pushmeldingen ontvangen op favorieten
- Navigeren tussen monumenten (persoonlijke route samenstellen)
- Bestaande routes volgen via Google Maps

Apeldoorn anders ontdekken?

Wandel mee...

Gidsen van het Apeldoorns Gidsen Collectief (AGC) vertellen tijdens de wandelingen graag over de geschiedenis van Apeldoorn en omgeving.

Die geschiedenis gaat ver terug en is imposant omvangrijk. Ook is die geschiedenis een bron van verhalen over (cultuur) historie, cultureel erfgoed, architectuur en landschap, en vooral ook over de bewoners! Die verhalen komen aan bod tijdens onze wandelingen, maar ook bij presentaties en begeleiding van bustochten.

Het AGC heeft 17 vaste kalenderwandelingen, zoals de Centrumwandeling, de Indische Buurt en Paleispark Het Loo en thema-wandelingen zoals Beladen Geschiedenis en de Bevrijdingswandeling.

Daarnaast verzorgen wij wandelingen op aanvraag voor bedrijven en particulieren. Denk aan een bedrijfsuitje, een familie- of buurtfeest of een andere bijzondere gelegenheid. Dat kan ook 'op maat'. Schakel ons in!

Alle wandelingen voor dit jaar staan in de agenda die je kunt vinden op onze website. Vrijwel elke zondag is er om 14.00 uur de populaire Centrumwandeling (in sommige weken ook om 11.00 uur). Daarnaast zijn er op zaterdag en zondag andere wandelingen gepland.

Je wandelt mee voor €5 per persoon (kinderen van 6 tot 12 jaar €2).

Informatie vind je op onze website

www.apeldoornsgidsencollectief.nl

Wil je direct meer informatie, mail dan naar **info@apeldoornsgidsencollectief.nl**

Scan de QR-code om naar onze website te gaan.

Het Apeldoorns Gidsen Collectief is een stichting zonder winstoogmerk, bestaat sinds 2009 en telt zo'n 30 enthousiaste gidsen. Er zijn al zo'n 37.000 mensen rondgeleid.

CODA Archief & Erfgoed

CODA

CODA Archief & Erfgoed is het historisch documentatiecentrum van Apeldoorn. CODA vervult de functie van gemeentearchief en bewaart ruim vijf kilometer aan archieven en vele meters beeldmateriaal. CODA Archief & Erfgoed is met een studiezaal en werkplekken gevestigd in het Erfgoedhuis in CODA Centrale Bibliotheek aan de Vosselmanstraat 299 in Apeldoorn.

Erfgoedhuis

Het Erfgoedhuis in CODA is niet alleen een inspirerend startpunt voor iedereen die iets wil weten over de geschiedenis van Apeldoorn en de Veluwe, maar ook een ontmoetingsplek voor geïnteresseerden in erfgoed. Het Erfgoedhuis biedt daarnaast plaats aan activiteiten en presentaties die georganiseerd en geprogrammeerd worden in samenwerking met leden van het Erfgoedplatform Apeldoorn en andere partners die erfgoedactiviteiten organiseren.

Het grote verhaal van Apeldoorn

'Het grote verhaal van Apeldoorn' vertelt over de stad en regio waarin we wonen vanaf het moment dat de eerste mensen het gebied bezochten en zich vestigden tot nu. Van de eerste jagers en boeren, de opkomst van de ijzerindustrie tot beken, sprengen en papiermolens. De website brengt de geschiedenis in beeld en nodigt inwoners van Apeldoorn, leerlingen, liefhebbers en (amateur)historici uit online een bijdrage te leveren. Zo is 'Het grote verhaal van Apeldoorn' een levend verhaal van en voor ons allemaal. Tot en met 30 september is in het Theehuis in stadspark Berg en Bos de tentoonstelling 'Apeldoorn verbindt' te zien. Deze tentoonstelling brengt Apeldoorn en omgeving tot leven met foto's, objecten en verhalen die aansluiten op drie van de twaalf thema's van 'Het grote verhaal van Apeldoorn': www.hetgroteverhaalvanapeldoorn.nl

CODA Verhalentafel

Regelmatig organiseert CODA, al dan niet in samenwerking met een wijkraad, een Verhalentafel. Dit is dé plek om samen in een informele sfeer herinneringen op te halen, te delen en vast te leggen. Voor de mensen van nu én de generaties na ons. Deel jouw verhaal, luister naar anderen en ontdek hoe rijk Apeldoorn is aan persoonlijke geschiedenis. Elke Verhalentafel staat in het teken van een thema of een Apeldoornse wijk, buurt of straat. Zo zijn in eerdere edities bijvoorbeeld al veel herinneringen opgehaald aan De Naald, Kerschoten, Berg & Bos en Het Loo. De opgetekende verhalen worden bewaard in CODA Archief en deze zijn op termijn ook te lezen op www.geheugenvanapeldoorn.nl.

Meedoen is gratis, meld je wel even aan via het e-mailadres verhalentafel@codapeldoorn.nl. De Verhalentafel heeft steeds een ander thema. Zie ook de agenda op pagina 5.

*Tentoonstelling 'Bevrijding van de Veluwe' in CODA Erfgoedhuis.
Foto: Angela Stouten*

Tentoonstelling in het Theehuis in Berg en Bos.

Hoofdstraat Apeldoorn circa 1960. - kruispunt Deventerstraat en Korenstraat.

IVN Natuureducatie - afdeling Apeldoorn

Over IVN Apeldoorn

IVN Apeldoorn is één van de plaatselijke afdelingen van de landelijke vereniging IVN Natuureducatie en richt zich op de directe omgeving van Apeldoorn, Epe en Voorst.

IVN Natuureducatie laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur en groen erfgoed is. Dat doen we met natuuractiviteiten, excursies, cursussen, wandel- en fietsroutes, lezingen, kinderactiviteiten, landschapsonderhoud, ledenactiviteiten, projecten en campagnes. Voor meer informatie: www.ivn-apeldoorn.nl

Wandel of fiets met IVN Natuurroutes

Een wandeling of fietstocht wordt nog leuker als je weet wat je ziet. En dat is precies wat IVN mogelijk maakt met de IVN Natuurroutes app. Met de meer dan 100 natuurroutes - met aandacht voor cultuurhistorie - van noord tot zuid, kort en lang, door bossen, heidevelden, open gebied en door de stad, is er voor iedereen iets te ontdekken in en rond Apeldoorn, Epe en Voorst.

Kijk voor de routes in en om Apeldoorn op de website (menu Routes). Download gratis de IVN Natuurroutes app via de Google Play Store en de Apple Store.

Bezoek de Apeldoornse parken

De publicatie 'Ode aan de Parken' stimuleert iedereen om op stap te gaan in de vele parken in Apeldoorn. Opvallend is de enorme variatie aan parken die Apeldoorn rijk is. Er zijn oude historische parken van voor 1900 en er is nieuwe natuur. Er zijn parken met veel bos en stadsparken gelegen in de bebouwde kom. De meeste hebben waterpartijen: vijvers, sprengen en beken, het Apeldoorns Kanaal of de Grift.

Per park (32 in totaal!) krijg je een met foto's geïllustreerde impressie, informatie over de geschiedenis, de biodiversiteit en het beheer, flora en fauna en mogelijke activiteiten die bezoekers kunnen ondernemen.

In aanvulling op de publicatie zijn in 7 parken in samenwerking met de gemeente Apeldoorn informatieve borden geplaatst die bezoekers uitnodigen het park met nieuwe ogen te ervaren.

Download Ode aan de Parken

Download de publicatie via de website (menu Over natuur) of scan de QR-code.

Ontwerp je tuin met 'Groen Natuurlijk'

Het boekje 'Groen Natuurlijk' inspireert bewoners van een (nieuwbouw)huis hun tuin natuurlijk en bio-divers in te richten. Op een speelse manier worden de principes van tuinontwerp uitgelegd, plantensoorten besproken en het onderhoud behandeld. Ontwerp een aantrekkelijke tuin waarin het prettig verblijven is en die de natuur en klimaatadaptatie ondersteunt. Zo blijkt dat een tuin met beplanting in de zomer tot wel 7 graden koeler is dan een tuin met tegels. Een boom erin biedt niet alleen een plek voor vogels en insecten maar ook schaduw en een fijne plek om te zitten.

Download Groen Natuurlijk

Heb je belangstelling? Download het boekje via de website (menu Over natuur) of scan de QR-code.

Actief in IVN Apeldoorn?

Wil je bijdragen aan het uitvoeren van de activiteiten van IVN Apeldoorn? Word lid en maak kennis met de vele werkgroepen of volg de natuurgidsenopleiding. Voor meer informatie: www.ivn-apeldoorn.nl.

Nationaal Ereveld Loenen

Op Nationaal Ereveld Loenen bij Apeldoorn komen geschiedenis en natuur samen. De Veluwe bossen en heide vormen het serene decor van de graven van 4.000 Nederlandse oorlogsslachtoffers. Door de seizoenen heen is het daarmee een indrukwekkende laatste rustplaats van militairen, maar vooral burgers. Hun graven staan niet in strakke rijen, maar liggen langs zo'n 12 kilometer aan paden in het glooiende landschap. Een wandeling langs deze graven is een wandeling door de geschiedenis, die begint bij de Tweede Wereldoorlog en eindigt met de recente vredesmissies in Afghanistan en Mali.

Oog in oog

Achter elk graf schuilt een verhaal. Een deel van die verhalen wordt verteld in het bezoekerscentrum. Daar sta je in de gratis tentoonstelling oog in oog met nabestaanden die vertellen over hun dierbare die zij zijn verloren.

Elke zondag kun je bovendien om 11 uur een (gratis) rondleiding volgen over het

OORLOGS GRAVEN STICHTING

Ereveld die begint bij de hoofdingang. Zelf een wandeling maken kan uiteraard ook, bijvoorbeeld langs de QR-codes met verhalen die her en der bij de graven staan. Voor kinderen is er een speciale jeugdroute.

'Opdat zij met eere mogen rusten'
Het Ereveld wordt beheerd door de

Oorlogsgravenstichting. In totaal onderhoudt de stichting bijna 50.000 Nederlandse oorlogsgraven in zo'n 50 landen. Werk dat nog altijd actueel is. Zo is de begraafplaats in Loenen aangewezen als mogelijke laatste rustplaats voor militairen die omkomen in toekomstige oorlogen en conflicten. Voor nabestaanden van oorlogsslachtoffers blijft het verdriet onverminderd groot.

Sinds de oprichting in 1946 is de Nederlandse bevolking altijd betrokken geweest. Door geld in te zamelen voor de aanleg van begraafplaatsen en oorlogsgraven bijvoorbeeld. En die betrokkenheid duurt voort, ook op Loenen. Door de graven te adopteren van oorlogsslachtoffers waarvan geen familie meer is. Door als vrijwilliger aan de slag te gaan. Of door als donateur het werk van de stichting mogelijk te blijven maken.

Kom meer te weten over Nationaal Ereveld Loenen, de Oorlogsgravenstichting en hoe je kunt bijdragen aan het levend houden van de herinnering op de website www.oorlogsgravenstichting.nl.

foto: Aranka Sinnema

foto: Aranka Sinnema

Oudheidkundige Vereniging De Marke

De Marke (volledige naam: Oudheidkundige Vereniging De Marke) is een historische vereniging die in 1977 is opgericht. De vereniging is ontstaan om een “witte vlek op de kaart” in te vullen: het historisch relevante gebied tussen Apeldoorn en Zutphen.

Wie zijn wij, waar staan we voor en wat doen we?

- **Werkgebied:** De vereniging richt zich op de geschiedenis van Beekbergen, Loenen, Klarenbeek, Eerbeek, Hall, Brummen, Ughelen en de wijde omgeving daarvan.
- **Doelstelling:** Het organiseren van lezingen en excursies, het doen van historisch onderzoek, het publiceren van resultaten (via een mededelingenblad en website) en het beheren van een bibliotheek over de streek.
- **Collecties en archief:** De vereniging heeft geen eigen gebouw. Daarom worden belangrijke historische collecties zoals onze eigen bibliotheek ondergebracht bij externe archieven als CODA in Apeldoorn en het Erfgoedcentrum Zutphen.
- **Publicaties:** De vereniging geeft nieuwsbrieven en 4x per jaar een tijdschrift uit en publiceert boeken over onderwerpen als de Canon van Brummen en Eerbeek en de geschiedenis van de spoorlijn Apeldoorn-Dieren. Hiervan is ook veel op de website van De Marke te vinden.

Lid worden van De Marke?

Ontdek de rijke historie van de Veluwezoom en de IJsselvallei! Woon je in de regio Beekbergen, Brummen, Eerbeek of Loenen en ben je gefascineerd door de verhalen van vroeger? Dan is Oudheidkundige Vereniging De Marke de plek waar geschiedenis tot leven komt. Als je lid wordt van De Marke, stap je in een actieve gemeenschap van geschiedenisliehebbers. De vereniging zet zich in voor het behoud en de verspreiding van kennis over ons lokale erfgoed. Dit is wat je als lid kunt verwachten:

- **Boeiende lezingen:** Jaarlijks worden er circa vijf lezingen georganiseerd over uiteenlopende historische onderwerpen. Als lid heb je gratis toegang en mag je zelfs een introducé meenemen.
- **Excursies:** Ga mee op ontdekkingstocht tijdens de gezellige middagexcursies in de regio of de uitgebreide dagexcursies naar bijzondere historische locaties verder weg.

- **Het tijdschrift:** Vier keer per jaar valt het blad 'De Marke' op je deurmat, boordevol interessante artikelen, onderzoeksresultaten en verhalen over de dorpen in het werkgebied.
- **De nieuwsbrief:** om regelmatig te worden geïnformeerd over actuele zaken.
- **Toegang tot de bibliotheek:** Leden kunnen gratis boeken lenen uit de uitgebreide huisbibliotheek, die een schat aan informatie biedt over de lokale historie.

Wat kost het?

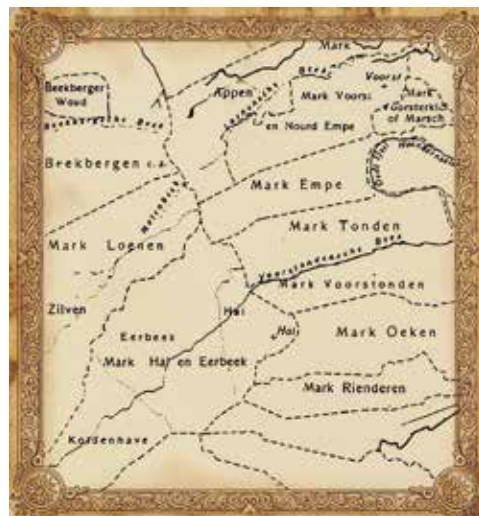
De vereniging is laagdrempelig en toegankelijk voor iedereen. De contributie bedraagt slechts €20,00 per jaar (2026). Met deze bescheiden bijdrage steun je direct het historisch onderzoek en de publicaties van de vereniging, aangezien zij volledig afhankelijk is van de bijdragen van de leden en alleen bestaat uit vrijwilligers.

Hoe word je lid?

Meld je vandaag nog aan en draag bij aan het levend houden van onze lokale historie! Je kunt je eenvoudig inschrijven via de officiële website:

1. Ga naar de **Contactpagina van De Marke.**
(www.ohv-demarke.nl/contact)
 2. Kies bij 'Betreft' voor de optie **Lidmaatschap.**
 3. Vul je gegevens in op het digitale aanvraagformulier en verstuur het.
- Zodra je aanmelding is verwerkt, kun je direct profiteren van alle voordelen.

We kijken er naar uit je te verwelkomen bij onze volgende lezing of excursie!

Ambacht in beweging bij de Ruitersmolen

Aan de rand van Beekbergen draait de Ruitersmolen al generaties lang op de kracht van stromend water. Zodra het rad in beweging komt, beginnen de molenstenen hun werk en wordt biologisch graan gemalen zoals dat vroeger dagelijks gebeurde. Op de bovenverdieping wordt handgeschept papier gemaakt zoals eeuwen geleden. De Ruitersmolen is geen stilstaand monument, maar levend erfgoed. Bezoekers zien, horen en ervaren hoe ambacht en natuur hier samenkomen. Vrijwilligers delen graag hun kennis en verhalen over de geschiedenis van de historie van deze bijzondere watermolen.

Wilt u dit zelf meemaken? U bent van harte welkom op de eerste vrijdagochtend van de maand in Beekbergen, Tullekensmolenweg 53. Meer informatie vindt u op de website: Ruitersmolen.nl & Facebook: De Ruitersmolen Beekbergen.

Ford Museum & Tuincentrum Tullekensmolen

In de historische Tullekensmolen in Beekbergen is het Ford Museum gevestigd, met klassieke Ford-auto's zoals het iconische model T. De uitgebreide collectie laat zien hoe mobiliteit er aan het begin van de vorige eeuw uitzag, midden in een monumentale watermolen. Geopend: donderdag en zaterdag 14.00–17.00 uur (maart–oktober) website: ford-museum.nl.

Op hetzelfde terrein ligt Tuincentrum Tullekensmolen, een groene en inspirerende plek vol planten, bomen en seizoensproducten, omgeven door een aangelegd park. Een verrassend uitje waar nostalgie en tuinplezier samenkomen. Geopend: dinsdag tot en met vrijdag 09.00–17.00 uur, zaterdag 09.00–16.00. Tullekensmolenweg 37 te Beekbergen. Meer informatie vindt u op de website: tuincentrumtullekensmolen.nl & facebook: Tuincentrum Tullekensmolen Beekbergen.

Papierfabriek De Middelste Molen

Sinds 1622

Loenen op de Veluwe

De Middelste Molen in Loenen is een plek die je moet beleven om te begrijpen. Het geruis van het waterrad, het ritme van de machines en de geur van natte pulp maken een bezoek compleet anders dan een museumrondje. Hier zie je ambacht niet achter glas, maar van dichtbij. Je staat letterlijk naast de makers terwijl papier ontstaat zoals het al eeuwen gebeurt: met waterkracht, precisie en vakmanschap.

Elke rondleiding neemt je stap voor stap mee door het proces. Van grondstof tot eindproduct, met verhalen van vrijwilligers die dit erfgoed elke dag met trots draaiende houden. Voor gezinnen, toeristen, techniek liefhebbers en iedereen die van authentieke plekken houdt, is dit een verrassend uitje dat je altijd bijblijft.

Kom langs en ontdek dit levende monument. Een bezoek duurt niet lang, maar blijft je lang bij.

Plan je bezoek via: www.demiddelstemolen.nl

Architectuurcentrum Bouwhuis

Architectuurcentrum Bouwhuis is het informatie- en debatcentrum voor de naoorlogse architectuur en stedenbouw in Apeldoorn en omgeving.

Doelstelling Bouwhuis

Door in te spelen op actuele thema's en ontwikkelingen in Apeldoorn die aandacht vragen, hoopt Bouwhuis de discussie over de toekomst levendig te houden. De keuze van nieuwe

woningbouwplannen is een belangrijk thema in het kader van de klimaatadaptatie. Het is veiliger te bouwen op hoger gelegen gronden dan op lager gelegen gebieden vanwege risico op wateroverlast. Bouwhuis kiest voor het debat over langetermijnvisies in de stedenbouw met een duurzaam eindresultaat.

Activiteiten:

- Nacht van de Architectuur met de Apeldoornse Architectuur- en Publieksprijs
- Vrij toegankelijke Bouwhuiscafés met presentaties en debatten over actuele thema's
- Dag van de Architectuur met themadag
- Rondleidingen langs bijzondere Apeldoornse architectuur en stedenbouw
- Publicaties over architectuur en stedenbouw in Apeldoorn

Zie de Agenda via de website van Bouwhuis

Website: www.architectuurcentrumbouwhuis.nl

Mailadres: info@architectuurcentrumbouwhuis.nl

**Stichting
Apeldoornse
Monumenten**

SCAN DE CODE

Apeldoornse monumenten: het zijn er meer dan je denkt!

Wij willen die monumenten en ons erfgoed graag beschermen. 'Wij' zijn de Stichting Apeldoornse Monumenten, oftewel SAM. Wij redden van sloop, beschermen erfgoed, herstellen verwaarloosde objecten, en vragen aandacht voor onbekende parels.

Wij organiseren, samen met andere erfgoedliefhebbers, de jaarlijkse Open Monumentendagen, hebben het 'Platform monumenteigenaren' opgezet, brengen

boeken uit over Apeldoornse wijken en monumenten, en schrijven prijsvragen uit.

De SAM wordt gevormd door vakkundige vrijwilligers, maar daarmee redden we het niet alleen. Om ons erfgoed te beschermen hebben we u nodig als 'Vriend van SAM', en jou als 'Jeugdvriend'. Help mee en meld je via onze website aan als Vriend, voor (minimaal) € 25,- of als Jeugdvriend (tot 25 jaar) voor € 10,-

Centraal Beheer

Conciërgewoning Gymnasium

Radio Kootwijk

CODA

Fietsgilde Apeldoorn

Het Fietsgilde Apeldoorn bestaat sinds 1999 en biedt vanaf de eerste week in april tot de derde week in oktober elke week een recreatieve fietstocht aan onder leiding van vertellende gidsen. Tussen Kerst en Oudejaarsdag is er de Sylvestertocht.

Witte Pauwen Kasteel Staverden

Vanuit Apeldoorn fietsen we over de Veluwe en door de IJsselvallei. Deze twee gebieden verschillen sterk van karakter. Sommige routes gaan door bosgebieden, over heidevelden en langs zandverstuivingen. Andere tochten voeren over landgoederen, langs wateringen en door de uiterwaarden van de IJssel. We hebben 4 vertrekpunten zodat we zo snel mogelijk de stad uit zijn.

Het Verscholen dorp

Onderweg vertellen de gidsen interessante informatie op het gebied van natuur, cultuur en cultuurgeschiedenis. Zo leert u op de fiets met een gids de Veluwe en de IJsselvallei te verkennen.

We fietsen met meerdere groepen van max. 15 deelnemers en 2 gidsen en we vertrekken tussen 9.30 en 10 uur voor een tocht van 40 à 60 km. Na ongeveer 1 uur fietsen is er een koffiepauze en tussen twaalf en één nog een lunchpauze. Voor de lunchpauze wel uw eigen lunchpakket meenemen. Bij de langere tochten wordt een theepauze ingelast. Verder zijn er nog 3 à 4 vertelpunten. We houden een snelheid van ca. 15 km/h aan, zodat u optimaal kunt genieten van de omgeving.

U komt op plekken waar u nog nooit geweest bent en u ontmoet andere enthousiaste fietsers.

Meer informatie (met ook het programma van dit seizoen) vindt u op fietsgilde-apeldoorn.nl.

Nieuwe Gidsen gezocht

Om ook in de toekomst leuke fietstochten te kunnen organiseren, hebben we dringend behoefte aan extra gidsen. Je begint als aspirant gids en het eerste jaar kun je ontdekken of dit iets voor je is. Na deze inwerkperiode kun je beslissen welke functie je wilt vervullen: voorop fietsen, en/of vertellen, en/of alleen achteraan fietsen. Mocht je hier belangstelling voor hebben, neem dan contact op via onze website (fietsgilde-apeldoorn.nl) of stuur een e-mail naar voorzitter@fietsgilde-apeldoorn.nl. We nemen dan zo spoedig mogelijk contact met je op.

Brandtoren Loenermark

Onze sponsors steunen ons al vele jaren, zodat wij voor onze deelnemers mooie fietstochten kunnen organiseren.

VELUWE | 65PLUS
UITZENDBUREAU

Hapsdorp Apeldoorn

Het Hapsdorp

Diep in de bossen rond Apeldoorn, verborgen in een glooiende vallei, ligt een prehistorisch dorp uit de ijzertijd. Een oase van eenvoudig leven, alleen te bezoeken door een tijdreis te maken naar 500 voor Christus. Boerderijen, werkschuurtjes en stallen voor de dieren liggen rond het dorpsplein waar de bewoners samenkomen om te praten en te eten. Intensief samenwerken, vindingrijkheid, doorzettingsvermogen en het nodige lef zijn in dit dorpsleven van het grootste belang.

Haps 50 jaar

2026 is een bijzonder jaar voor het Hapsdorp. Precies 50 jaar geleden werden de palen in de bosgrond geplaatst voor de bouw van de eerste boerderij. Het dorp werd oorspronkelijk opgezet als natuureducatieproject voor schoolkinderen van Apeldoorn. De eerste boerderij werd gebouwd door de gemeentewerkers, in opdracht van gemeente Apeldoorn. Een imposante klus! Als basis werd een opgravingsplattegrond gebruikt uit het oorspronkelijke dorp Haps, in Noord-Brabant. In later jaren zijn de omliggende bouwwerken opgezet door de medewerkers en vrijwilligers van Haps.

Inmiddels is Haps een zelfstandige organisatie. Een trouwe club actieve vrijwilligers zorgt samen met de beheerder voor het onderhoud, de diervverzorging en de begeleiding van de schoolkampen. We zijn trots en blij dat we in ons prachtige dorp nog steeds jaarlijks ruim 1000 schoolkinderen mogen ontvangen voor een avontuurlijke onderdompeling in de natuur: een onvergetelijke ervaring.

Het oergevoel van Haps

Het verblijf in het prehistorisch dorp betekent ook een confrontatie met het ontbreken van hedendaagse gemakken. Juist het aangewezen zijn op elementaire basisbehoeften vormt de rijkdom van een verblijf in deze prehistorische setting: zelf brood kneden, de broodoven stoken, soep bereiden, vuur stoken en dieren verzorgen. 's Avonds samen rond het kampvuur, en slapen in het stro...

Word ook een Hapsburger

Basisschoolkinderen kunnen met de hele klas aan een 3-daags begeleid schoolkamp deelnemen. Maar ook scoutinggroepen, re-enacters en deelnemers aan larp-evenementen kunnen in het dorp verblijven. Alle bezoekers die de dorpsregels eren en natuur en erfgoed willen beleven, zijn welkom. In de geest van de Germanen die ooit dorpen als deze bewoonden...

Ook dit jaar zijn er weer leuke, bijzondere activiteiten en open dagen. Wil jij ook weleens de oertijd bij ons beleven, blijf dan op de hoogte en abonneer je op de nieuwsbrief.

Website: www.hapsproject.nl

Facebook: Hapsdorp Apeldoorn

Stichting Vrienden van Haps

Om het Hapsdorp en zijn activiteiten financieel te ondersteunen, is onlangs de Stichting Vrienden van Haps opgericht. Wil je vriend worden van Haps of meer informatie ontvangen over de mogelijkheden? Laat het ons weten!

HERINNERINGSCENTRUM APELDOORNSCHE BOSCH

In de nacht van 21 op 22 januari 1943 ontruimt de bezetter op brute wijze de Joods-psychiatrische instelling Het Apeldoornsche Bosch. Ruim 1.100 patiënten en personeels-leden worden op transport gesteld naar Auschwitz en vermoord. Op 22 januari en 1 februari worden nog eens 282 mensen, onder wie vijf zwangere vrouwen, naar Westerbork gebracht. Uiteindelijk overleven van deze twee transporten slechts 21 mensen de oorlog.

Het Apeldoornsche Bosch wordt in 1909 opgericht door de Vereniging Centraal Israëlietisch Krankzinnigengesticht. Geestes-zieken worden behandeld volgens de nieuwste inzichten. Er is ruimte voor ontspanning, sport en spel en voor arbeidstherapie. In Het Apeldoornsche Bosch vormen bewoners en personeel een levendige gemeenschap. Het is een wereld op zich waar geleefd wordt volgens de Joodse traditie.

De eerste tweeënhalf jaar van de oorlog gaan relatief onbezorgd voorbij. Bewoners en personeel voelen zich, ondanks de oorlogsberichtgeving, lange tijd veilig. De harde naziterreur zoals die in de Randstad dagelijks voelbaar is, blijft op afstand. Maar dan wordt op 1 april 1942 het niet-Joodse personeel ontslagen. Als Joden vanaf juni 1942 ook niet meer mogen reizen, komt er ook bijna geen bezoek meer in Het Bosch. Op 19 januari 1943 gelast SS-commandant Ferdinand aus der Fünften de evacuatie van het gehele complex en in de nacht van 21 op 22 januari 1943 voltrekt zich een onvoorstelbaar drama...

Het Herinneringscentrum: educatie en publieksprogrammering

In Herinneringscentrum Apeldoornsche Bosch wordt verteld over het leven in Het Apeldoornsche Bosch en de ontruiming

in de nacht van 21 op 22 januari 1943. Het Herinneringscentrum, in 2025 uitgebreid met een ontvangstpaviljoen, is een permanente plek voor reflectie en gesprek. CODA verzorgt publieksprogrammering en educatieprogramma's voor basis- en voortgezet onderwijs en voor mbo-, hbo- en wo-studenten. De educatieprogramma's gaan in op thema's als uitsluiting, medemenselijkheid en vrijheid. Daarnaast worden er ook regelmatig activiteiten en lezingen geprogrammeerd voor bezoekers.

De Cirkel

De Cirkel is een educatieprogramma voor voortgezet onderwijs, mbo en hbo dat gaat over mechanismen die tijdens de Tweede Wereldoorlog systematisch aangewend werden. Het gaat niet alleen om het uitsluiten van een minderheid, maar ook over menselijk gedrag en handelen. De Cirkel wordt afgerond met reflectie en een gesprek tussen deelnemers en de begeleidende CODA-docent.

Tip

Ben je geïnteresseerd in Apeldoorn en de Tweede Wereldoorlog? Kijk dan ook eens op beladengeschiedenisapeldoorn.nl. Met de gratis audiotours Het Apeldoornsche Bosch en Beladen Geschiedenis op apeldoornstories.nl ontdek je meer over Apeldoorn en de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast kun je meelopen met een van de wandelingen over het terrein van Het Apeldoornsche Bosch die Het Apeldoorns Gidsen Collectief verzorgt.

Meer informatie
apeldoornschebosch.nl

coda-apeldoorn.nl/decirkel
apeldoornsgidsencollectief.nl

Stichting Indisch Erfgoed

Wat is Indisch erfgoed?

Bijvoorbeeld batik, krontjong, Indo rock, pencak silat, Indische rijsttafel en Indische architectuur. En ook de jaarlijkse herdenking van de gevallen in Zuidoost-Azië op 15 augustus. Meer weten: kijk op: www.indischerfgoed.nl.

Indisch en Apeldoorn

Vanaf begin negentiende eeuw brachten Indische verlofgangers hun verlof door in Apeldoorn. Ze kozen voor Apeldoorn vanwege paleis Het Loo, de pensions in

De Parken, de natuur en het onderwijs. Ze voelden zich er senang. Bovendien waren de huur van hun tijdelijke woning en het schoolgeld goedkoper dan in Den Haag. Als de ouders naar Indië terugkeerden, bleven hun kinderen vaak achter in Apeldoorn voor hun onderwijs aan de lagere school, de HBS of het Gymnasium. Een enkele Indische jongedame bezocht de Rijksskweekschool voor Onderwijzeressen.

Activiteiten van Stichting Indisch Erfgoed dit jaar

Op 15 augustus organiseert SIE in samenwerking met de Oorlogsgravenstichting de jaarlijkse herdenking op het Nationaal Ereveld Loenen (zie ook pagina 14).

Verspreid over het jaar zijn er Indische films in Gigant te zien. SIE programmeert die samen met Filmhuis Gigant.

'Indisch erfgoed gaat nooit verloren'

Aldus een vrijwilliger van de Stichting Indisch Erfgoed. Heb je belangstelling om ook vrijwilliger van Indisch erfgoed te worden? Kijk dan eens op Erfgoed Vrijwilliger: www.erfgoedvrijwilliger.nl/ verhalen/indisch-cultureel-erfgoed

Shirley Luhukay
055-5786070
email: info@satetogopapeldoorn.nl
Adres:
Kapelstraat 8
7311 BK Apeldoorn
www.satetogopapeldoorn.nl

Ketelboetershoek 41
7328 JE Apeldoorn
Telefoon: 055-5332861
E-mail: info@wijngaardspoelietoko.nl

Beeld Oorlogsgravenstichting - Bergsma Photography

Stichting Koninklijke Concerten Apeldoorn

Apeldoorn heeft een bijzondere band met Paleis Het Loo en het Huis van Oranje. Stichting Koninklijke Concerten Apeldoorn wil bijdragen aan de bekendheid van het unieke, koninklijke karakter van de stad Apeldoorn. Hiertoe organiseert de stichting concerten en soortgelijke evenementen.

De doelstelling van Stichting Koninklijke Concerten Apeldoorn luidt: "Het initiëren en ondersteunen van muzikale activiteiten die zich mede richten op het verband tussen het Huis van Oranje, Paleis Het Loo en de gemeente Apeldoorn".

Waar mogelijk zoekt de Stichting Koninklijke Concerten Apeldoorn aansluiting bij andere instellingen in Apeldoorn of in de regio of werkt daar nauw mee samen als het gaat om de organisatie van grootschalige evenementen.

Mocht u als vrijwilliger mee willen werken, dan kunt u zich opgeven via koninklijkeconcertenapeldoorn.nl

Agenda

- 10 mei: Sporen van de Stad in het Oranjepark. Een feest voor alle Apeldoorners waar we via muziek, oud Hollandse spelen, ambachten, kunst en cultuur 150 jaar terugkijken naar de ontwikkeling van Apeldoorn.
- 18 juli: A Royal Summer at the Park. Concert door het Orkest Koninklijke Marechaussee in het Oranjepark. Solist: Waylon!!
- 19 december: It's Christmas. Kerstconcert in de Grote Kerk Apeldoorn door het Orkest Koninklijke Marechaussee.

KC
koninklijke
concerten
apeldoorn

Er kan MEER in de Grote Kerk

- 1 april 2026 Pasen met Sela: 'Met Christus opgestaan'
- 11 april 2026 Red events / Mystery Ensemble: 'Tribute to Hans Zimmer'
- 18 april 2026 Jongerenkoor Chenánja
- 19 april 2026 Benefiet Oekraïne: (Oleg Lysenko, Ukrainian Liberty Orchestra, Jan Vayne)
- 28 april 2026 Koffieconcert met Wouter Harbers 'Souvenirs de Paris'
- 31 mei 2026 Pianoconcert Christian Gilissen
- 6 juni 2026 Koorconcert Groot Johannes de Heer Koor
- 13 juni 2026 Rocko Events / Queen Unplugged
- 20 juni 2026 Koorconcert Noordermannenkoor Rijssen

Kijk voor meer informatie en kaartverkoop: www.vriendenvandegrotekerk.nl

Ook bij het Erfgoedplatform aangesloten zijn:

Archeologische
Werkgroep Apeldoorn
www.archeologie-apeldoorn.nl

Stichting
Museum Hoenderloo
museumdekleinearcke.nl

Stichting
Collectie '40-'45 Beekbergen
www.collectie4045.nl

Collectie 40-45

Stichting Vrienden van
de Begraafplaats Soerenseweg
begraafplaatssoerenseweg.nl

Stichting
Wenumse Watermolen
www.dewenumsewatermolen.nl

DE WENUMSE
WATERMOLEN

Stichting
Apeldoorns Erfgoedkanaal
www.erfgoedkanaal.nl

Korpora, Erfgoed Publieke Veiligheid

KORPORA

Erfgoed Publieke Veiligheid

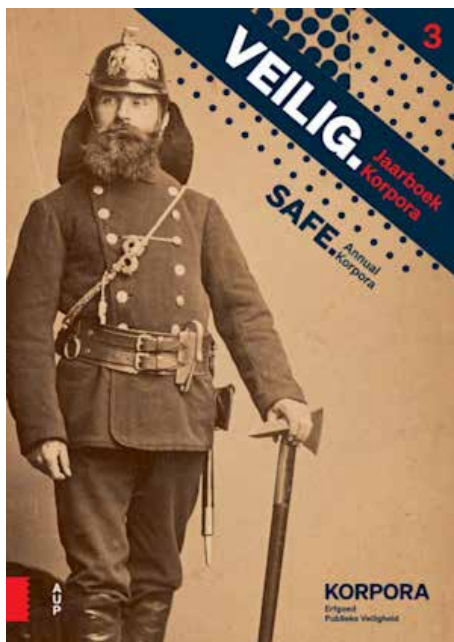
Korpora is het erfgoedinstituut voor publieke veiligheid in Nederland. Korpora beheert de historische collecties van de Nederlandse Politie, Brandweer, Bescherming Bevolking en het Rode Kruis. Daarnaast beheert Korpora erfgoed op het gebied van ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

De collectie bestaat uit objecten, waaronder voertuigen, uitrustingsstukken, uniformen, boeken, documenten, foto's, films en archiefmateriaal. Op onze website korpora.nl kun je zoeken in de collectie en plaatsen wij regelmatig nieuwe blogs met interessante verhalen over de historie van de publieke veiligheid.

Wij beschikken over een uitgebreide bibliotheek met studiezaal, waar je op afspraak objecten en documentatie kunt inzien.

Bij Korpora werken meerdere vrijwilligers. Heb je interesse om vrijwilliger te worden en je in te zetten voor het erfgoed van de publieke veiligheid? Meld je dan aan.

Ben je op zoek naar een goede bestemming voor je foto's, films, documenten, dagboeken, brieven en voorwerpen die te maken hebben met publieke veiligheid? Dan kan je terecht bij Korpora..

Elk jaar verschijnt 'Veilig. Jaarboek Korpora, Erfgoed Publieke Veiligheid'. Het is de enige periodieke publicatie in Nederland over erfgoed op het gebied van de publieke veiligheid. Je kunt hem bestellen via de website.

Voor meer informatie kun je terecht op www.korpora.nl.

KORPORA
Erfgoed Publieke Veiligheid

Sint Eustatius 18
7333 NX Apeldoorn
info@korpora.nl
+31 (0)55 843 06 91

Stichting Oranjefeesten Apeldoorn – het verhaal

Wie op een frisse voorjaarsmorgen door Apeldoorn wandelt, kan het bijna horen: het zachte echoën van een verleden dat nooit helemaal is verdwenen. Gelach, muziek, het geroezemoes van mensen — alsof de stad zelf fluistert over een traditie die al bijna 150 jaar meegaat.

Die traditie begon in 1881, toen Apeldoorners voor het eerst samenkwamen om de verjaardag van Prinses Wilhelmina te vieren. Wat begon als een bescheiden feestdag groeide uit tot een jaarlijks ritueel dat diep in de stad geworteld raakte. Generaties gaven het door en uit die betrokkenheid ontstond Stichting Oranjefeesten Apeldoorn (STOA): geen formele instantie, maar een levend erfgoed, gedragen door vrijwilligers met hart voor hun stad.

Wanneer Koningsdag nadert, verandert Apeldoorn langzaam van kleur. Het Beekpark en Oranjepark komen tot leven, podia verrijzen tussen de bomen en de geur van lekkernijen vult de lucht. De Kleedjesmarkt is meer dan een markt: het is een vrolijk ritueel waarin herinneringen en nieuwe ontmoetingen samenkomen.

En dan is er de Koningskermis — voor velen een ankerpunt in het jaar. Al dagen van tevoren hoor je het zachte zoemen van opbouwende attracties en zie je de eerste lichtjes aangaan. Het is een plek waar jong en oud zich even weer kind mogen voelen.

STOA leeft niet alleen tijdens feestdagen. De stichting staat ook stil bij de momenten van herdenking die Apeldoorn hebben gevormd. Bij het Sluisje, op de Loolaan, in het Oranjepark — daar staat STOA naast de gemeenschap, waardig en verbonden.

Als onderdeel van het Erfgoedplatform en de Koninklijke Bond van Oranjeverenigingen helpt STOA het Oranje-erfgoed levend te houden. Zo blijft het meer dan een organisator: het is een hoeder van tradities en een verbinder van generaties. Een verhaal dat in 1881 begon

en nog altijd wordt geschreven. Voel jij je thuis in deze traditie en wil je bijdragen aan het in ere houden van dit cultureel

erfgoed? Meld je dan aan via www.oranjefeestenapeldoorn.nl of www.koningsdagapeldoorn.nl.

Vertelgenootschap Apeldoorn

Waar elk verhaal een belevenis wordt

De kracht van een verhaal

Sommige gelegenheden hebben geen decor nodig. Geen spotlights. Geen scherm. Alleen een stem die zegt: "Luister...". De wereld om je heen vervaagt, de tijd stopt met tikken en je wordt meegezogen naar een andere plek, een andere tijd? Midden in een bos, in een herberg, in een oorlogswinter, of aan een keukentafel waar één zin alles verandert. Dat is de kracht van een goed verteld verhaal. Bij het Vertelgenootschap Apeldoorn gebruiken we die kracht om een heel specifiek doel te dienen: het hart van onze eigen stad en haar rijke verleden voelbaar maken voor iedereen.

Vertellers als historische detectives

Wie door de omgeving van Apeldoorn wandelt, ziet overal sporen van vroeger. Achter de gevels en onder de klinkerwegen en heuvels schuilen verhalen die dreigen te vervagen als ze niet hardop worden uitgesproken. Wij zien onszelf als de hoeders van die geschiedenis. Onze vertellers zijn niet alleen podiumbeesten, het zijn ook historisch detectives.

We duiken diep in de Apeldoornse archieven, analyseren oude bronnen en bestuderen vergeten documenten om de ziel van onze stad bloot te leggen. Een voorbeeld van deze passie is ons werk rondom 'Apeldoorn in de Tweede Wereldoorlog'. Een geschiedenis vol van menselijke emoties. We vertellen over de spanning en het ongelooflijke verdriet van Apeldoorn, de eerste Canadese voertuigen die de stad binnenrolden en de ongekende ontlasting van een bevolking die na jaren weer in vrijheid mocht ademen. Zo blijft het verleden van onze stad bewaard.

Het Vertelgenootschap Apeldoorn is er voor elk moment

Onze kracht ligt in onze veelzijdigheid. Zoekt u een sfeervolle invulling voor een jubileum, een prikkelende activiteit voor een schoolklas, of een ingetogen vertelling in een woonzorgcentrum? Wij luisteren naar uw wensen en vinden daar het perfecte verhaal bij.

Gezocht: Nieuw Verteltalent! Vind je het leuk om verhalen tot leven te brengen? Het

Vertelgenootschap is altijd op zoek naar nieuw talent dat zich de basisbeginselen heeft eigengemaakt. Bij ons krijg je de ruimte om je stem te vinden en je techniek te verfijnen. Samen houden we de prachtige traditie van het vertellen – én de verhalen van Apeldoorn – springlevend. Meer informatie: www.vertelgenootschap.nl

De schatkist van het Vertelgenootschap is groot. Wij kunnen putten uit een rijke traditie van streekverhalen, legenden, sprookjes en mythen. Of het nu gaat om dierenverhalen, volksvertellingen uit de Veluwe of een zelfgeschreven verhaal: wij geven woorden handen en voeten.

Stichting Veteraan Autobussen (SVA)

De Stichting Veteraan Autobussen is een landelijke organisatie van vrijwilligers met regionale werkgroepen. Ze heeft als doel het behouden, onderhouden en restaureren van het Nederlands mobiel erfgoed: de autobussen die in de vorige eeuw bij de Nederlandse Streekvervoerbedrijven hebben gereden. Er zijn vier regio's, waar 'onze' Regio Oost er één van is. De landelijke stichting beheert zo'n 70 bussen in totaal. Regio Oost beheert er twaalf. Daarvan zijn er acht rijvaardig voor

de verhuur. De meesten van de 40 vrijwilligers hebben een groot rijbewijs. Maar er zijn ook monteurs, poetsers, buswassers, restaurateurs, een timmerman, administratrice en een penningmeester. Ieder kiest zelf hoeveel tijd en energie hij/zij wekelijks voor de club heeft.

We groeien in aantallen, maar ook in gezelligheid en werk dat we verzetten. Inmiddels hebben we ook de eerste vrouwelijke chauffeur in ons midden. Hopelijk wekken wij met ons verhaal je nieuwsgierigheid en zien we je binnenkort bij de club.

Na de verhuizing naar het Bedrijvenpark Veldhuizen in Loenen raken we daar steeds meer 'thuis'. Naast de stalling voor de bussen zijn er een werkplaats, een kantine en een kantoor. Vrijwilligers zijn er elke dinsdag en woensdag aan het werk. De contacten met Loenenaren en Loenense bedrijven worden vanzelfsprekend. Zo mogen we bijvoorbeeld onze bussen, als ze vies zijn, bij Thomassen Transport een wasbeurt geven. Bij onze Hal 14 heeft de kiosk, in

2017 door de gemeente Apeldoorn aan de Stichting geschonken voor 1 euro, een nieuwe plek gekregen als museum(pje). In de Hal is op dit moment de restauratie van de TAD 63 in volle gang.

Thomassen transport

Inkomsten komen uit de verhuur van bussen, het uitvoeren van ritten voor streek- en touringcarbedrijven en verhuur voor trouwfeesten.

In Apeldoorn werkt de Stichting Veteraan Autobussen mee aan het programma van de Open Monumentendagen en aan andere cultuurhistorische evenementen, zoals een pendeldienst van de binnenstad naar Paleis Het Loo tijdens het Royal Light Festival. Bij grote happenings (EK-atletiek en komend EK-judo in 2027) ondersteunen wij met bussen het vervoer van atleten en publiek.

Wij zien uit naar je bezoek aan onze club en/of minimuseum en eventueel als vrijwilliger of sponsor: zie sva-regio-oost.nl.

Vereniging Oud Apeldoorn (VOA)

Sluit u aan bij de grootste en actieve erfgoedvereniging van Apeldoorn: Vereniging Oud Apeldoorn

De ruim 30-jarige vereniging, opgericht in 1994, stelt zich ten doel het behartigen van de belangen en het in stand houden van Apeldoorns cultuurhistorisch erfgoed. Heeft u interesse in de Apeldoornse geschiedenis met zijn dorpen, archeologie, architectuur en lokale verhalen, dan is er goed nieuws! Voor maar €25 per jaar kunt u profiteren van de voordelen van een lidmaatschap.

- Elke twee maanden ontvangt u een prachtig full color VOA-magazine op A4-formaat in de bus, vol met verhalen, tekeningen, kaarten, actuele onderwerpen en speciale rubrieken. Zelf kunt u er ook een bijdrage aan leveren.
- U kunt gebruik maken van het enorme archief in ACEC met foto's, boeken en artikelen. In oktober houdt het archief altijd een open dag.
- Elk jaar wordt een Apeldoornse van het Jaar gekozen en een boekenbeurs georganiseerd.
- U bent welkom bij lezingen en excursies. U ontmoet gelijkgestemden en maakt deel uit van een actieve groep van in de Apeldoornse geschiedenis geïnteresseerden.
- De VOA onderhoudt korte lijnen met andere culturele organisaties, via het Erfgoedplatform Apeldoorn (EPA).

- De VOA heeft ruim 100 actieve vrijwilligers op het gebied van activiteiten organiseren, redactie, magazines rondbrengen of grenspalen onderhouden. Kijkt u maar eens op www.verenigingoudapeldoorn.nl onder Werkgroepen.

Apeldoorn heeft een rijke karakteristieke geschiedenis die het waard is om verteld, onderzocht en doorgegeven te worden. De VOA-leden zijn trots op hun stad. Bent u dat ook?

Of u nu al jarenlang in Apeldoorn woont of pas recent betrokken bent geraakt bij de stad: uw belangstelling en betrokkenheid

maken het verschil. Samen zorgen we ervoor dat het verhaal van Apeldoorn niet verloren gaat, maar blijft inspireren – nu en in de toekomst.

De vereniging is volop in ontwikkeling. We bieden ruimte aan jongere leden en nodigen iedereen uit om mee te denken, mee te doen en initiatief te nemen. Nieuwe ideeën, frisse invalshoeken en actieve betrokkenheid zien wij als belangrijke speerpunten voor de toekomst van de VOA.

Aanmelden kan altijd bij de verschillende evenementen, maar ook via de website www.verenigingoudapeldoorn.nl

Winnaars 2025: Stichting Bevrijding '45

In gesprek met Wethouder Cultuur en Erfgoed Peter Messerschmidt van de Gemeente Apeldoorn

Vervolg van pagina 4

Wat betekent erfgoed eigenlijk voor Apeldoorn?

“Erfgoed is overal om ons heen. In gebouwen, in het landschap, maar ook in verhalen die van generatie op generatie worden doorgegeven. Het geeft kleur en identiteit aan onze stad, dorpen en buitengebied.”

Heeft u favoriete plekken of erfgoed in Apeldoorn?

“Wat Apeldoorn bijzonder maakt is de combinatie van erfgoed en landschap. Neem bijvoorbeeld de sprengen en beken die ooit zijn aangelegd voor de papierindustrie. Veel mensen wandelen of fietsen er langs zonder te beseffen dat deze waterstromen aan de basis stonden van de economische ontwikkeling van Apeldoorn. Daar zie je hoe natuur, historie en ontwikkeling samenkomen.

Maar erfgoed zit ook in gebouwen en plekken die bijzondere verhalen vertellen. Zo is Sanatorium Berg en Bosch een plek waar zorg, creativiteit en vakmanschap samenkwamen. Daar werd ADO-spielgoed gemaakt door patiënten die in de Veluwe buitenlucht herstelden. Dat laat zien hoe vooruitstrevend Apeldoorn al vroeg was.

Ook het Oude Raadhuis vind ik bijzonder. Dat gebouw vertelt hoe Apeldoorn zich ontwikkelde als ontmoetings- en bestuursplek, letterlijk op een kruispunt van wegen. En plekken zoals Theater Orpheus en de voormalige Sparta-fabriek laten zien hoe Apeldoorn zich na de oorlog cultureel en economisch verder heeft ontwikkeld.”

Op welke manier speelt erfgoed een rol bij nieuwe ontwikkelingen in Apeldoorn?

“Bij stadsontwikkeling kijken we bewust hoe erfgoed kan bijdragen aan de kwaliteit van een gebied. Een mooi voorbeeld is Park Marialust. Op het terrein van de voormalige gemeentelijke kwekerij en de cv-ketelfabriek Remeha is een nieuwe woonwijk ontwikkeld waarbij de geschiedenis zichtbaar is gebleven. Zo is een oude varenkas, een gemeentelijk monument, verplaatst en behouden. In die kas werden vroeger planten gekweekt voor openbare gebouwen in Apeldoorn. Ook historische structuren zoals oude waterlopen en plantvakken vormden inspiratie voor het ontwerp van de wijk. Daardoor ontstaat een gebied waarin oud en nieuw elkaar versterken. Een ander voorbeeld is de herontwikkeling van de Ambachtsschool in het centrum. Daar worden nieuwe woningen toegevoegd, terwijl karakteristieke onderdelen van het historische gebouw behouden

Deventerstraat 16 voor renovatie

Deventerstraat 16 na renovatie

blijven. Door dit soort projecten ontstaat een gebied met karakter en herkenbaarheid. Dat maakt Apeldoorn aantrekkelijk en uniek. Nog een voorbeeld is het Gevelfonds. Dat is bedoeld om de uitstraling van de Apeldoornse binnenstad te versterken. Veel panden in de historische binnenstad van Apeldoorn zijn verborgen juweeltjes. Ondernemers en pandeigenaren kunnen uit dit fonds van de gemeente een bijdrage ontvangen om de gevel van hun historische winkelpand in de binnenstad op te knappen. Vaak kan het pand met enkele aanpassingen aan de gevel weer meer van zijn oude glorie terugkrijgen. Op diverse plaatsen in de stad is dat al goed te zien, bijvoorbeeld aan de Deventerstraat 16.”

Meer informatie over het Gevelfonds, zie de website: www.apeldoorn.nl/Gevelfonds.

Bron: Gemeente Apeldoorn

VERHAAL VAN GELDERLAND

De geschiedenis van Gelderland is terug te vinden in duizenden collectiestukken, verhalen en musea. Verhaal van Gelderland brengt deze schat aan informatie bij elkaar. Het geeft ons inzicht in het leven van vroegere bewoners en het helpt ons begrijpen hoe Gelderland zich heeft ontwikkeld tot de provincie die het vandaag de dag is. Je kunt dit verhaal op verschillende manieren ontdekken.

VAN PREHISTORIE TOT NU

De geschiedenis van Gelderland omvat veel belangrijke historische momenten, beroemde veldslagen en bijzondere kunstwerken. Maar het Verhaal van Gelderland is net zo goed een geschiedenis van het leven van alledag. Het is een geschiedenis van mensen die allemaal op een eigen manier woonden, werkten en leefden. Ontdek deze geschiedenis in 7 tijdvakken en 7 thema's op verhaalvangelderland.nl.

▲ Gezicht op Paleis Het Loo (Rijksmuseum Amsterdam)

ONTDEK DE GESCHIEDENIS BIJ JOU IN DE BUURT

Sporen van het verleden zijn op allerlei plekken in de provincie terug te vinden. Dus ga vooral op pad. In meer dan 100 bijzondere musea beleef je het Verhaal van Gelderland!

► Auto van de ADO speelgoedfabriek (CODA)

▲ Veluwsche Stoomtrein Maatschappij (foto: Kim Kok)

LIEVER LUISTEREN?

Onderweg in de bus, op de fiets of in de trein? Luister dan naar de Verhaal van Gelderland Podcast, vol verrassende feiten, nieuwe inzichten en spannende verhalen. In elke aflevering bezoeken we een museum en belichten we een thema en tijdvak uit de geschiedenis.

Het Verhaal van Gelderland is een initiatief van Erfgoed Gelderland, een coöperatie van meer dan 250 Gelderse erfgoedorganisaties, en wordt mede mogelijk gemaakt door provincie Gelderland.